

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ СТОЛИЧНОЇ ОСВІТИ

Рассматриваются проблемы профильного обучения в системе общего среднего образования г. Киева

Глобалізаційні та інтеграційні процеси, розширення ринків праці та розвиток новітніх технологій ставлять перед випускниками столиці України більш високі вимоги до особистісного розвитку, компетентнісних характеристик та громадянської культури. Важливим напрямом модернізації столичної освіти є впровадження профільного навчання.

Як зазначено в Концепції профільного навчання в старшій школі, профільне навчання - вид диференційованого навчання, за якого враховуються освітні потреби, нахили й здібності учнів та створюються умови для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується змінами у цілях, змісті, структурі та організації навчального процесу/1/.

На відміну від поглибленого вивчення окремих дисциплін, профільне навчання дає змогу учням обрати не один-два предмети, а конкретну пріоритетну галузь для поглибленого вивчення, опанування циклу, сукупності предметів на взаємодоповнюючій і підтримуючій основі, що зазвичай забезпечується понятійним апаратом, методами й засобами вивчення.

Навчальний профіль визначається як добром навчальних предметів, так і їхнім змістом, охоплює базові, профільні предмети та курси за вибором. Навчальний план складається з трьох частин: а) цикл профільних предметів; б) загальний цикл предметів; в) курси за вибором. Група профільних предметів поділяється на дві частини: інваріантну і варіативну. Кожен із профілів передбачає вивчення предметів на одному з трьох рівнів.

I. Рівень стандарту (рівень загальнокультурної орієнтації) – навчальні предмети не є профільними чи базовими (наприклад, математика в художньо-естетичному профілі, історія – у фізико-математичному тощо).

II. Академічний рівень – навчальні предмети є не профільними, а базовими чи наближеними до профільних (наприклад, хімія у фізичному профілі, іноземна мова в українській філології).

III. Профільний рівень, що передбачає поглиблене вивчення певних предметів, орієнтацію їх змісту на майбутню професію (наприклад, мови та літератури у філологічному профілі). Учень має досягти максимуму з дисциплін відповідного профілю і певного обов'язкового мінімуму з інших навчальних предметів.

Предмети й курси за вибором визначаються загальноосвітніми навчальними закладами у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб учнів і рівня забезпеченості школи. Курси за вибором можуть доповнювати профільні й розвивати базові в різних комбінаціях/2/.

Профільним навчанням у загальноосвітніх навчальних закладах Києва у 2010-2011 навчальному році охоплено 33708 учнів старших класів (1362 класи), що становить 80 % старшокласників міста.

№ з/п	Профіль навчання	Кількість закладів	Кількість учнів
1.	Філологічний	205	9759
2.	Природничо-математичний	184	7613
3.	Суспільно-гуманітарний	135	7907
4.	Технологічний	88	4348
5.	Художньо-естетичний	10	147
6.	Спортивний	18	422
7.	Педагогічний	6	164

При формуванні профільних класів та груп враховуються інтереси, бажання та здібності учнів. Для цього проводяться зустрічі-консультації з учнями та батьками. Це дає можливість самостійного вибору учнями профілю навчання, випробування власних сил, реалізації їхніх освітніх, професійних інтересів.

Район	Всього			
	класів		учнів	
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011
Голосіївський	108	73	2827	1769
Дарницький	124	124	3472	3413
Деснянський	250	228	6007	5220
Дніпровський	349	165	8106	4147
Оболонський	161	181	4000	4151
Печерський	86	61	2316	1913
Подільський	114	108	2888	2370
Святошинський	180	141	4327	3869
Солом'янський	148	140	4466	3442
Шевченківський	190	141	4466	3414
Всього по місту:	1710	1362	42155	33708

Профільне навчання в місті спрямоване на розвиток навчально-пізнавальних, професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб старшокласників, прагнення до саморозвитку та самоосвіти. Його впровадження пов'язано з процесом відродження

національної школи, розвитком цілісної системи безперервної освіти, яка зорієнтована на формування творчої, гармонійної, вільної особистості/3/.

Вагому роль у забезпеченні профільного навчання набувають угоди з вищими навчальними закладами м. Києва: Академією державної податкової служби, Національним університетом будівництва та архітектури, Національним університетом харчових технологій, Міжнародним інститутом ринкових відносин та підприємництва, Українським фінансово-економічним інститутом тощо.

Аналіз діяльності закладів освіти м. Києва свідчить про те, що для забезпечення ефективного профільного навчання доцільно використовувати наступні методи: самостійне вивчення основної і додаткової літератури, а також інших джерел інформації; оглядові й настановчі лекції; лабораторні та лабораторно-практичні роботи; семінари, співбесіди, колоквиуми, диспути, творчі зустрічі; інформаційна підтримка самоосвіти за допомогою навчальних кінофільмів, електронних текстів, Інтернет; проведення творчих конкурсів, публічних захистів проєктів, евристичних контрольних робіт; використання рейтингових оцінок успішності профільного навчання.

Отже, особливості роботи вчителя в умовах профільного навчання має стати перенесення центру ваги з навчання на учіння, на самостійне переосмислення і засвоєння інформації, відпрацювання вмінь і навичок. Методи навчання повинні базуватися на діяльній основі, що сприяє формуванню в учнів основ рефлексивного, діалектичного мислення.

Ефективність профільного навчання підвищується рівнем самостійної роботи, яка є підґрунтям підготовки учнів до самоосвіти, формування творчої особистості. Головне, щоб самостійна робота була безперервною, багатогранною, індивідуальною, щоб учень мав право вибору й можливість виконувати її в індивідуальному темпі. При такому підході до організації навчального процесу вчитель виступає не стільки в ролі організатора самостійної роботи учнів, скільки її консультантом.

Практика роботи багатьох загальноосвітніх шкіл м. Києва показує, що великі можливості для розвитку індивідуально-особистісних якостей школяра надає використання елементів відкритого навчання, яке не обмежується регламентованими рамками, а доповнюється та модифікується школою, вчителем, учнем. Навчаючись, учні можуть діяти спільно, вільно планувати свою навчальну діяльність, оптимально поєднувати індивідуальну, парну, групову та колективну форми навчання.

Ураховуючи вищезазначене, структура дидактичного процесу в технології профільного навчання складається із трьох взаємопов'язаних компонентів: мотивація, власне пізнавальна діяльність й управлінська діяльність учителя. При впровадженні в навчальний процес загальноосвітньої школи технології профільного навчання учень одержує право й можливість вивчати кожен предмет на обраному рівні: базовому (рівень стандарту чи академічний), профільному чи поглибленому, в індивідуальному темпі працювати з літературними джерелами, прийоми ж організації самостійної індивідуальної та групової роботи приводяться в систему.

Таким чином, у технології профільного навчання відбувається перебудова навчання як нормативно побудованого процесу до навчання як індивідуальної діяльності школяра, її корекції та підтримки. Завдання вчителя при такому підході полягає не в плануванні загальної, єдиної й обов'язкової для всіх лінії психологічного розвитку, а в допомозі кожному учневі вдосконалити свій досвід, свої здібності, розвиватися як особистості.

Без сумніву, спільна діяльність загальноосвітніх навчальних закладів міста і вищих навчальних закладів дає можливість повноцінно запроваджувати профільність освіти, сприяє створенню системи наступності та інтеграції середнього і вищого рівнів освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція профільного навчання в старшій школі // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2003. – №24. – С. 3-15.

2. Шиян Н.І. Профільна диференціація навчання // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. – Серія: «Педагогічні науки» - Випуск 5/6 (26-27). – Полтава, 2002. – С. 148-154.

3. Чугаєвський В.Г. Соціалізація учнівської молоді в умовах профільного навчання // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – Вип. 6: Збірник наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – С. 65-72.

УДК 338.48

Чернихівська А.В.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МІЖГІРСЬКОМУ РАЙОНІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Особенное внимание в Украине приобретают актуальности охрана окружающей среды, обеспечения экологической безопасности, повышения социально-экономического развития природоохранных территорий, развитие туризма, создания конкурентоспособного экотуристического продукта. Одним из перспективных направлений развития Закарпатской области может стать расширение экологической рекреационной индустрии.

Екологічними пріоритетами в Україні, що надають можливості для відпочинку та оздоровлення наділена Закарпатська область: великі запаси лікувальних мінеральних вод, лісових рекреаційних ресурсів, цінних пам'яток історії і культури та вигідне геополітичне розташування.

Гори Карпати займають 70 % території області, значна частина цієї площі 12 % – це територія заповідного фонду. У Закарпатті є три великі заповідні об'єкти: Карпатський біосферний заповідник, Національний природний парк «Синевир» та Ужанський національний природний парк, який є частиною єдиного в світі трilaterального заповідника, що розташований на території трьох держав: України, Словаччини та Польщі. Вищезазначені території мають великі можливості для розвитку багатьох видів туризму, особливо екологічного [4].